

I.GİRİŞ VE YÖNTEM

Türk Eczacıları Birliği, serbest eczacıların zorunlu, kamu eczacılarının ise gönüllü üye olduğu, hali hazırda 26.000 üyesi bulunan ve 47 bölge eczacı odasının üst kuruluşudur. Birlik, bir üye profili çıkarmak, üyelerinin mesleki sorun olarak gördükleri alanları ve meslek örgütünden beklentilerini tespit etmek ve bu tespitler doğrultusunda politikalar hayata geçirmek üzere "Eczacı Profili 1998" adı altında bir çalışma yapmıştır. Çalışma, Eylül-Ekim ayı boyunca 5 anketör tarafından 537 serbest eczacıyla görüşülmek üzere yürütülmüştür. Çalışma eczacıların genel bilgileri alındıktan başka, mesleki profille birlikte, sağlık davranışı, eğitim davranışı, siyasal-kültürel davranışlar ve tüketim alışkanlıkları konusunda da profil çıkarmaya yönelik olarak tasarlanmıştır.

İkinci çalışma, 2007 yılı Eylül-Ekim ayları arasında 12 anketör tarafından 15 ilde toplam 495 eczacı ile yürütülmüştür. Bu çalışma da eczacıların genel bilgileri alındıktan başka, mesleki profille birlikte, sağlık davranışı, eğitim davranışı, kültürel davranışları konusunda profil çıkarmaya yönelik olarak tasarlanmıştır.

Her iki çalışma da, serbest eczacıları kapsar biçimde yürütülmüştür. Bunun nedeni, kamu eczacılarının kamuda mesleklerini icra ederken karşılaştıkları özel sorunlar dışında, daha çok bir kamu çalışanı profiline uymasındır.

1998 çalışmasında, o dönemki üye sayımız olan 18.500 serbest eczacının her birinin eşit seçilme şansı olduğu olasılıklı örneklem tekniği kullanılmış, 18.500 kişilik eczacı listesinden araştırmaya katılacak eczacıların isimleri rasgele olarak seçilmiştir.

2007 çalışmasında da benzer bir yöntem kullanılmış, şu anki üye sayımız olan 23.200 serbest eczacının her birinin eşit seçilme şansı olduğu olasılıklı örneklem tekniği ile seçim yapılmış, 23.200 kişilik eczacı listesinden araştırmaya katılacak eczacıların isimleri rasgele olarak seçilmiştir.

1998 ve 2007 çalışmalarının yapıldığı iller ve anket sayıları şöyledir:

1998 Araştırması Örneklem Dağılımı

İl	Sayı	Yüzde
Ankara	38	7,1
İstanbul	131	24,4
İzmir	52	9,7
Muğla	37	6,9
Aydın	46	8,6
Bolu	28	5,2
Çankırı	15	2,8
Konya	77	14,3
Trabzon	41	7,6
Rize	28	5,2
Samsun	44	8,2
Toplam	537	100,0

2007 Araştırması Örneklem Dağılımı

İl	Sayı	Yüzde
Adıyaman	21	4,2
Ankara	79	16,0
Antalya	26	5,3
Artvin	7	1,4
Bolu	6	1,2
Erzurum	31	6,3
Hatay	20	4,0
İçel	24	4,8
İstanbul	114	23,0
İzmir	25	5,1
Kayseri	22	4,4
Kırklareli	5	1,0
Kocaeli	14	2,8
Manisa	15	3,0
Trabzon	34	6,9
Ş.Urfa	47	9,5
Karaman	5	1,0
Toplam	495	100,0

Her iki araştırmada da profil çalışmalarının yapısına uygun olarak, il dışında herhangi bir kota kullanılmamıştır.

Araştırma sonuçları SPSS 15.0 ile değerlendirilmiştir. Frekans ve karşılaştırma tabloları esas analiz yöntemini oluşturmaktadır. Bulguların güvenilirliği gerekli görüldüğünde fisher kesin ki kare ile test edilmiştir.

Eczacılık, tanımı ve işlevi hızlı değişen eski bir meslektir. Bugün eczacılığın çeşitli alt kollarda faaliyet yürüttüğü, farklı mesleklerde olduğu gibi eczacılıkta da uzmanlaşmanın ön plana çıktığı görülmektedir. Ancak, her ne olursa olsun eczacılığın en genel tanımı ilaç konusunda uzmanlık olarak yapılmakta ve bu tanım yüzyıllardır değişmeden aynı kalmaktadır. Ancak, bu tanıma ek olarak başka işlevlerle bağlantılı yeni tanımlar da gün geçtikçe açığa çıkmakta, mesleğin kapsamı yer yer genişleme, yer yer de maa-lesef daralma özellikleri göstermektedir.

Türkiye’de 23.200 serbest eczane, illere, kasaba ve köylere dağılmıştır. Eczacılar da kuşkusuz yaşadıkları ortamın ikliminden birebir etkilenmektedir. Bu olgu, çıkartılan profilin genelleyici özelliğini yitirmesine yol açabilir. Diğer yandan mesleki sorunlar, bürokrasi, geri ödeme gecikmeleri, sürekli eğitim kaynaklarına yeterince ulaşamama gibi unsurlar ortak sorun alanlarıdır. Eczacılar beş yıl süre ile aynı eğitimi alan, sosyal ilişki ağları güçlü, sağlık mesleklerinin vazgeçilmez ve teknik bilgi gerektirir işler olma özellikleri dolayısıyla da buldukları yerlerde genellikle kanaat önderi işlevi gören kişilerdir. Bu bakımlardan, eczacı profili çalışmalarının, hem genel toplumsal profili birebir olmasa da yansıtıcı, hem de eczacıların ayrıştırıcı özelliklerini tanımlayıcı bir niteliğe sahip olması beklenir.

Araştırmada, eczacıların eczacılık mesleği algılarına (sorunlar, seçim nedeni, beklentiler gibi) dair çeşitli sorulara yer verilmiş, bunun yanında gayet kişisel sayılabilecek bazı özellikler de açığa çıkartılmaya çalışılmıştır.